

Actualiteiten Bouwrecht

Jurisprudentie privaatrecht

Werking van exoneratiebedingen bij meerpartijenverhoudingen

Publicatiedatum: 14-01-2020

Tijdens de uitvoering van dakdekkerswerkzaamheden aan een supermarkt ontstaat brand. Naar aanleiding hiervan entameren de eigenaar en de huurder van het pand (beide behorend tot hetzelfde supermarktconcern) gezamenlijk een procedure tegen de hoofdaannemer en de onderaannemer. Gedaagden beroepen zich beiden op een exoneratiebeding in de tussen de eigenaar en de hoofdaannemer gesloten aannemingsovereenkomst. Na de beantwoording van de vraag of sprake is van een onrechtmatige daad, gaat de rechtbank in op de vraag of gedaagden zich kunnen beroepen op het exoneratiebeding en (zo ja) jegens wie.

Zorgplicht onderaannemer

Volgens de rechtbank is in de procedure tussen partijen in confesso dat onderaannemer degene is geweest die met vuur heeft gewerkt.

Op een bedrijf dat met gebruikmaking van vuur nieuwe dakbedekking aanbrengt (of, zoals hier onderaannemer: verwijdt) rust een zorgplicht. Het is een feit van algemene bekendheid dat de toepassing van open vuur bij dakdekkerswerkzaamheden een aanzienlijk risico van brand met zich meebrengt. Dientengevolge rust op de uitvoerder van die werkzaamheden een bijzondere zorgplicht ter voorkoming van brand. Daarbij dienen zodanige controle- en voorzorgsmaatregelen te worden genomen als van een redelijk en zorgvuldig handelend dakdekker mag worden verwacht. Voornoemde zorgplicht weegt zwaarder, naarmate de kans op het ontstaan van schade – alle omstandigheden van het geval in aanmerking genomen – groter is. Voorts mag in dat verband van een redelijk handelend dakdekker worden verwacht dat hij zodanige maatregelen neemt, dat ook in het geval dat ondanks de door hem genomen voorzorgsmaatregelen brand uitbreekt, de gevolgen hiervan zoveel mogelijk beperkt blijven, aldus de rechtbank.

Op onderaannemer rust (ook) de plicht om haar verweer naar behoren te onderbouwen, door uiteen te zetten welke maatregelen zij in dit verband heeft getroffen. Dit heeft zij echter niet gedaan. Als onvoldoende gemotiveerd besteden neemt de rechtbank daarom aan dat onderaannemer de brand heeft veroorzaakt en onvoldoende maatregelen heeft genomen om brand te voorkomen. Bovendien is volgens de rechtbank vast komen te staan dat onderaannemer onvoldoende maatregelen heeft getroffen om de gevolgen van de brand

zoveel mogelijk te beperken. Zo had gedaagde geen brandblusmateriaal bij zich.

De rechtbank concludeert dat onderaannemer niet de zorgvuldigheid in acht heeft genomen die betaamt ten opzichte van andermans goed. Gedaagde is mitsdien aansprakelijk voor de schade van eisers.

Beroep onderaannemer op exoneratiebeding

De rechtbank oordeelt dat onderaannemer geen beroep toekomt op het exoneratiebeding in de aannemingsovereenkomst. Onderaannemer is bij die overeenkomst geen partij. Evenmin mag onderaannemer aangemerkt worden als een ondergeschikte in de zin van art. 6:257 BW (aan wie wel een beroep op dit beding zou kunnen toekomen), aldus de rechtbank. Onderaannemer is immers geen werknemer van hoofdaannemer. Onderaannemer is een zelfstandig hulppersoon en daarmee geen ondergeschikte.

De rechtbank ziet voorts niet in waarom het exoneratiebeding de aannemingsovereenkomst tussen opdrachtgever en hoofdaannemer zou mogen worden aangemerkt als derdenbeding ten gunste van onderaannemer. De tekst van de aannemingsovereenkomst biedt daarvoor geen steun. Er zijn ook geen verklaringen of gedragingen gesteld waaruit zou kunnen volgen dat dit beging toch als derdenbeding mag worden begrepen. Onderaannemer is derhalve gehouden de schade van eisers volledig te vergoeden.

Beroep hoofdaannemer op exoneratiebeding

Hoofdaannemer beroept zich op het exoneratiebeding. De rechtbank oordeelt dat van een situatie waarin dit beroep niet op zou gaan (zijnde kort gezegd: opzet of bewuste roekeloosheid door eigen personeel van hoofdaannemer) geen sprake is. De fout zit bij onderaannemer en niet bij hoofdaannemer. Dit wordt volgens de rechtbank nog niet anders indien de fout van onderaannemer kwalificeert als opzet of bewuste roekeloosheid. Die situatie is niet uitgezonderd van toepasselijkheid van het exoneratiebeding. Het is, aldus de rechtbank onder verwijzing naar de Hoge Raad, niet zonder meer ongeoorloofd om een exoneratiebeding van toepassing te laten zijn op opzet of bewuste roekeloosheid van hulppersonen buiten de eigen organisatie (HR 15 januari 1999, JOR/19993/130). Hoofdaannemer mag zich daarom beroepen op haar exoneratiebeding, althans tegenover haar contractuele wederpartij. Dat is opdrachtgever (eigenaar).

Tegenover de huurder kan hoofdaannemer zich echter niet beroepen op het exoneratiebeding. Met de huurder heeft hoofdaannemer immers geen overeenkomst gesloten. Dit wordt niet anders doordat beide entiteiten deel uitmaken van hetzelfde (supermarkt-)concern. Het blijven verschillende rechtspersonen en als zodanig zelfstandig dragen van rechten en verplichtingen. Hoofdaannemer is derhalve uit hoofd van art. 6:171 BW aansprakelijk tegenover de huurder voor de fout van haar ondernemer, aldus de rechtbank.

Conclusie

Slotsom is derhalve dat hoofdaannemer aansprakelijk is voor (alleen) de schade van de huurder en dat onderaannemer aansprakelijk is voor zowel de schade van de huurder als de schade van de eigenaar (opdrachtgever). De zaak wordt voor wat betreft de hoogte van de schade verwezen naar de schadestaatprocedure.

mr. H.P.C. (Hugo) Goedegebure

Lexence advocaten & notarissen (<https://www.lexence.com/>)

Voor de volledige tekst van het vonnis klik hier:

<https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBROT:2019:9903>

Bron: Rb. Rotterdam 18 december 2019, ECLI:NL:RBROT:2019:9903

Brondatum: 18-12-2019